

Sygn. akt II Ca 405/14

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Barbara Puchalska
Sędziowie:	SSO Bogdan Łaskiewicz SR del. Jacek Stypułkowski (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Monika Gąsowska

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa W. B.

przeciwko E. A.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 25 lutego 2014 r. sygn. akt I C 712/11

***Oddala apelację.***

## UZASADNIENIE

Powód W. B. wnosił o zasądzenie solidarnie od pozwanych E. A., R. W., A. G. i S. B. (1) kwoty 15 857 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 stycznia 2010 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwana E. A. wносиła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwane R. W., A. G. i S. B. (1) w toku procesu zapłaciły powodowi kwotę 7982 zł i powód W. B. ostatecznie cofnął powództwo skierowane przeciwko nim.

Sąd Rejonowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 25 lutego 2014 roku zasądził od pozwanej E. A. na rzecz powoda W. B. kwotę 15 857 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 28 stycznia 2010 roku

do dnia zapłaty oraz obciążył pozwaną całością kosztów procesu. Postanowieniem wydanym w tym samym dniu Sąd Rejonowy w Białymstoku umorzył postępowanie w stosunku do pozwanych R. W., A. G. i S. B. (1).

Sąd Rejonowy ustalił, że postanowieniem z dnia 9 grudnia 2008 roku wydanym w sprawie sygn. akt II Ns 1233/07 Sąd Rejonowy w Białymstoku ustalił skład majątku wspólnego H. B. i S. B. (2) oraz dokonał podziału ich majątku wspólnego, a także działu spadku po S. B. (2). Orzeczeniem tym zasądził od uczestniczki postępowania H. B. na rzecz wnioskodawcy W. B. tytułem spłaty kwotę 34 227 zł płatną w terminie trzech miesięcy od daty uprawomocnienia postanowienia z 11,50% odsetek w stosunku rocznym na wypadek zwłoki w terminie płatności.

Sąd I instancji ustalił, że H. B. zmarła w dniu (...) roku. Do chwili swej śmierci dokonała spłaty na rzecz W. B. kwoty 18 369,80 zł.

Postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2011 roku wydanym w sprawie sygn. akt II Ns 5472/10 Sąd Rejonowy w Białymstoku stwierdził, że spadek po H. B. na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza nabyli: córka E. A. w 1/2 części, wnuczka R. W. 1/6 części, wnuczka A. G. w 1/6 części i wnuczka S. B. (1) w 1/6 części. Tenże Sąd Rejonowy w Białymstoku postanowieniem z dnia 13 października 2013 roku wydanym w sprawie sygn. akt II Ns 1959/13 zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 10 sierpnia 2011 roku wydane w sprawie sygn. akt II Ns 5472/10 w ten sposób, iż stwierdził, że spadek po H. B. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 31 sierpnia 2006 roku nabyła córka E. A. w całości.

Sąd I instancji ustalił, że bezspornym w sprawie był fakt, że zmarła H. B. posiadała zobowiązanie spłaty wobec powoda potwierdzone orzeczeniem sądu. Pozwana nie kwestionowała w toku postępowania zasady odpowiedzialności za dług spadkowy po matce H. B., bowiem zgodnie w postanowieniem Sądu Rejonowego w Białymstoku stwierdzającym, że spadek po niej na podstawie testamentu nabyła w całości pozwana. Sąd I instancji wskazał, że w toku postępowania, po wydaniu postanowienia w sprawie II Ns 1959/13 powód podtrzymał swoje żądanie zasądzenia dochodzonej pozewem kwoty, jednakże jedynie od pozwanej E. A.. Sąd Rejonowy wskazał również, że pozwana wносиła o oddalenie powództwa podnosząc, iż zobowiązanie zostało uregulowane przez A. B. (1).

Sąd Rejonowy wskazał, że roszczenie powoda znajduje oparcie w przepisie art. 922 kc bowiem stosownie do jego treści prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób. Do długów spadkowych należą także koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w danym środowisku, koszty postępowania spadkowego, obowiązek zaspokojenia roszczeń o zachówek oraz obowiązek wykonania zapisów zwykłych i poleceń, jak również inne obowiązki przewidziane w przepisach księgi czwartej kodeksu cywilnego.

Nie ulegało wątpliwości Sądowi I instancji, że obowiązek uregulowania zobowiązań za zmarłą H. B. spoczął na pozwanej z chwilą wydania postanowienia w zakresie stwierdzenia nabycia spadku na jej rzecz. Z okoliczności sprawy nie wynikało, aby ktokolwiek uregulował zobowiązanie wobec powoda za pozwaną. Sąd Rejonowy wskazał, że co prawda A. B. (1) zapłaciła powodowi kwotę 7928 zł, to jednak w świetle treści postanowienia sądu zmieniającego krąg osób dziedziczących po H. B., powstało po stronie wpłacającej roszczenie zwrotne bowiem odpadła podstawa świadczenia. Istotnym było również to, iż A. B. (1) dokonując wpłaty kwoty 7928 zł działała z wolą wypełnienia zobowiązania w zakresie udziału w spadku R. W., A. G. i S. B. (1) i nie miała woli spełnienia zobowiązania za pozwaną E. A.. Zatem pozwana E. A. jako następcą prawnego długu z tytułu dziedziczenia należnego od spadkodawczyni H. B. powodowi W. B. nie została z długu zwolniona. Zdaniem Sądu Rejonowego skoro pozwana jest jedyną spadkobierczynią H. B. to tylko na niej spoczywa obowiązek uregulowania długu całości spadkowego wobec powoda.

Sąd I instancji wskazał także, że wysokość żądania powoda nie budziła wątpliwości, bowiem potwierdzało ją jednoznacznie zaświadczenie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B.D. E. K. o dokonanych wpłatach przez zmarłą dłużniczkę H. B. w sprawie egzekucyjnej (...)

Sąd Rejonowy uznał żądanie powoda za zasadne w całości i na podstawie art. 922 kc i art. 926 § 1 kc zasądził od pozwanej E. A. na rzecz powoda W. B. kwotę 15 857 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym

od dnia 28 stycznia 2010 roku do dnia zapłaty. O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł w oparciu o przepisy art. 98 kpc oraz art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2010 roku, Nr 90, poz. 594 ze zm.).

**Apelację od całości wyroku wywiodła pozwana zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 356 § 1 kc w zw. z art. 356 § 2 kc w zw. z art. 353 § 1 kc polegające na ich niezastosowaniu w zakresie, co do której powód został zaspokojony tj. kwoty 7928 zł podczas gdy zgodnie z prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 13 października 2013 roku w sprawie II Ns 1959/13 stwierdzającym, że spadek po H. B. nabyła tylko E. A. oraz ustaleniu przez Sąd, że A. B. (1) uiściła na rzecz powoda powyższą kwotę, przy uwzględnieniu faktu, iż kwota nie została zwrócona, a po stronie A. B. (1) powstało zaś roszczenie o jej zwrot, które nie było przedmiotem tego postępowania, to na podstawie wyżej przedstawionych przepisów, w związku z wymagalnością roszczenia w momencie jego spełnienia, uznać należałoby, że świadczenie zostało spełnione w części, gdyż wierzytelność pieniężna była wymagalna, a wierzyciel nie mógłby odmówić przyjęcia takiego świadczenia nawet w przypadku działania bez wiedzy dłużnika. Skarżąca zarzuciła także naruszenie przepisów art. 5 kc w zw. z art. 353 § 1 kc w zw. z art. 1030 kc polegające na uwzględnieniu powództwa w sytuacji, gdy roszczenie powoda stanowiło nadużycie prawa podmiotowego polegające na niezgodnym z zasadą słuszności jego uwzględnieniu, w sytuacji gdy powód zainicjował wobec pozwanej, w związku z postępowaniem spadkowym, postępowanie karne, zakończone wyrokiem uniewinniającym pozwaną. Jako zarzut ewentualny wskazała naruszenie art. 366 kc polegające na jego niezastosowaniu w zakresie kwoty, co do której powód został zaspokojony tj. kwoty 7928 zł, podczas gdy podczas częściowego wykonania zobowiązania wierzyciel może domagać się spełnienia świadczenia tylko w pozostałej części, zaś w momencie spełnienia świadczenia przez A. B. (1), w wymiarze procesowym, ze względu na pozwanie kilku dłużników solidarnych rodzącą postać współczestnictwa materialnego, świadczenie zostało spełnione przez dłużnika solidarnego w zakresie powyższej kwoty, zaś w związku z cofnięciem przez powoda powództwa wobec pozostałych pozwanych oprócz E. A. po stronie pozostałych pozwanych, powstało tylko roszczenie o zwrot tejże kwoty, które nie było przedmiotem postępowania. Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu I i II instancyjnym.**

**SĄD OKRĘGOWY ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:**

**Apelacja pozwanej była bezzasadna i podlegała oddaleniu w całości.**

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe i niesprzeczne z przedstawionymi dowodami ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne. Na akceptację zasługują również wyprowadzone na podstawie tych ustaleń wnioski i ocena prawna.

Nie sposób zgodzić się ze zgłoszonymi w apelacji zarzutami pozwanej. W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Rejonowy właściwie niezastosował przepisu art. 356 § 2 kc, bowiem norma ta w prawidłowo ustalonym przez Sąd I instancji stanie faktycznym nie znajduje zastosowania. Dotyczy ona bowiem takiej sytuacji, kiedy osoba trzecia spełnia wierzycielowi świadczenie za dłużnika, a wierzyciel nie może odmówić jego przyjęcia. Tymczasem w niniejszej sprawie A. B. (2), będąca pełnomocnikiem i przedstawicielem ustawowym pierwotnie pozwanych R. W., A. G. i S. B. (1), a więc ze skutkiem bezpośrednio na ich rzecz, płacąc powodowi kwotę 7928 zł nie działała w imieniu osób trzecich, które spełniają świadczenie dłużnika. Osoby przez nią reprezentowane spełniały swoje zobowiązanie (nie były więc osobami trzecimi), działały w celu zwolnienia się z długu własnego, bez względu na to czy dług ten istniał czy też nie. Jak wynika z oświadczenia A. B. (1) złożonego na rozprawie w dniu 18 lutego 2014 roku celem zapłaty powodowi kwoty 7928 zł było spełnienie „swojej części” długu odziedziczonego po H. B.. Pamiętać także należy, że to pozwana E. A.

była dłużniczką zobowiązaną do spełnienia całego długu swojej matki. Stosownie do treści art. 926 § 1 kc powołanie do spadku wynika z ustawy lub z testamentu. Stwierdzenie nabycia spadku następuje z mocy prawa z chwilą otwarcia spadku, zaś spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy (art. 924 kc i art. 925 kc). Zatem już w chwili śmierci H. B. E. A. była jej spadkobierczynią. Orzeczenie sądu w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku jest bowiem orzeczeniem deklaratywnym, które potwierdza zdarzenie prawne, które nastąpiło ex lege.

W tych okolicznościach świadomość R. W., A. G. i S. B. (1), co do tego, że spełniają swój dług decyduje o tym, że przepis art. 356 § 2 kc nie może znaleźć zastosowania. Świadomość ta była o tyle usprawiedliwiona, że w dacie spełnienia tego świadczenia determinantą postępowania pozwanych była treść postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 10 sierpnia 2011 roku wydanego w sprawie sygn. akt II Ns 5472/10, która potwierdzała, że nabyły spadek po H. B., w tym również dług wobec powoda. Pogląd taki potwierdził również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 grudnia 2010 roku (IV CSK 239/10).

Zapłata przez pozwane R. W., A. G. i S. B. (1) kwoty 7928 zł powoduje powstanie po ich stronie roszczenia wobec powoda o zwrot zapłaconej sumy, jednakże nie ma to wpływu na sytuację pozwanej, jako dłużniczki powoda.

Podnoszony przez pozwaną w apelacji zarzut naruszenia art. 5 kc z uwagi na to, że roszczenie powoda miało stanowić nadużycie prawa podmiotowego, w sytuacji gdy powód zainicjował wobec pozwanej postępowanie karne, które zostało zakończone wyrokiem uniewinniającym nie został w żaden sposób dowiedziony. Pozwana wskazała co prawda sygnaturę akt sprawy Sądu Okręgowego w Białymstoku rozpoznającego apelację w bliżej nieokreślonej sprawie, jednak w toku procesu nie zgłosiła wniosku o dopuszczenie z nich dowodu.

Wobec wcześniej dokonanego ustalenia dotyczącego braku możliwości zastosowania przepisu art. 356 § 2 kc oraz treści argumentów podanych na poparcie tego ustalenia, zarzut zgłoszony, jako ewentualny, a dotyczący naruszenia art. 366 § 1 kc poprzez jego niezastosowanie jest bezprzedmiotowy. Skoro, bowiem pozwana E. A. była jedyną dłużniczką powoda, solidarność dłużników nie miała miejsca.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe okoliczności Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego i na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację pozwanej jako bezpodstawną.